



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně Mgr. Barbory Berkové v právní věci žalobce: **Bariéry z. s.**, se sídlem Novákových 1359/19, Praha 8, zastoupeného JUDr. Vladimírem Janoškem, advokátem se sídlem V Jámě 699/1, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 11. 2015, č. j. 2015/51400-421/1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 2. 2019, č. j. 3 Ad 2/2016 – 66,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 2. 2019, č. j. 3 Ad 2/2016 – 66, **se zrušuje.**
- II.** Rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 11. 2015, č. j. 2015/51400-421/1, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III.** Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě a řízení o kasační stížnosti částku 20 342 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Vladimíra Janouška.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před městským soudem

[1] Výrokem II. rozhodnutí ze dne 15. 7. 2015 neposkytl Úřad práce České republiky – krajská pobočka pro hlavní město Prahu (správní orgán prvního stupně) žalobci příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě za 1. čtvrtletí roku 2015 dle § 78 odst. 2 a 3 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném do 31. 12. 2017 (dále jen „zákon o zaměstnanosti“). Odvolání žalobce žalovaný zamítl.

[2] Správní orgány odůvodnily neposkytnutí příspěvku tím, že pracovní smlouva, kde na straně jedné vystupuje MUDr. J. Č. jako zaměstnanec a na straně druhé MUDr. J. Č. jako předseda žalobce (zaměstnavatele), je absolutně neplatná, neboť z judikatury Nejvyššího soudu

pokračování

vyplývá, že pracovní smlouvu nemůže uzavřít jedna osoba jednající za dvě strany, a to pro rozdílnost zájmů zaměstnance a zaměstnavatele při právním úkonu, který směřuje ke vzniku pracovního poměru. Nic na tom nemění ani skutečnost, že pracovní smlouvu za zaměstnavatele podepsal pan M., který byl k tomuto jednání zmocněn plnou mocí podepsanou předsedou žalobce MUDr. Č.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce u Městského soudu v Praze.

[4] Městský soud žalobu zamítl. Soud zhodnotil, že plná moc ze dne 22. 9. 2014 zmocňující p. M. k uzavírání případně ukončování pracovněprávních vztahů podepsaná členkami žalobce p. K. a p. M., které k tomu neměly oprávnění, totožná plná moc ze dne 22. 9. 2014 podepsaná MUDr. Č., která byla dodatečně doložena ve správním řízení, i pracovní smlouva MUDr. Č. ze dne 23. 9. 2014 se jeví jako účelové a obcházející zákon. Pokud by členská schůze dne 22. 9. 2014 ohledně pověření jiné osoby (p. M.) skutečně rozhodla, pak zástupce žalobce věrohodně nevysvětlil důvod, proč existovaly dvě plné moci a proč toto rozhodnutí nebylo zachyceno na jediném výstupu z členské schůze.

[5] Městský soud uvedl, že byla-li pracovní smlouva z pověření MUDr. Č. uzavřena za žalobce panem J. M., je toto jednání dle § 436 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), přičitatelné žalobci. Nepřisvědčil tedy námitce žalobce, že ve vztahu vystupovaly odlišné osoby (zaměstnanec MUDr. Č. a za žalobce - zaměstnavatele p. M.).

[6] S odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu (rozsudek ze dne 17. 11. 1998, sp. zn. 21 Cdo 11/98, ze dne 25. 6. 2016, sp. zn. 21 Cdo 2064/2015, dne 22. 11. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3061/2010) se městský soud ztotožnil se závěrem žalovaného, že rozdílnost zájmů zaměstnavatele a zaměstnance při uzavření smlouvy, která směřuje ke vzniku pracovního poměru nebo jiného pracovněprávního vztahu, k jejich změně nebo zániku, vylučuje, aby jménem zaměstnavatele učinila takový právní úkon stejná fyzická osoba, která je druhým účastníkem smlouvy jako zaměstnanec, neboť nemůže odpovídajícím způsobem (současně) hájit své zájmy jako zaměstnance a zájmy společnosti jako zaměstnavatele. K uvedeným závěrům se přiklonil i Nejvyšší správní soud v rozsudcích ze dne 26. 1. 2017, č. j. 5 Ads 88/2015 – 20, ze dne 14. 1. 2016, č. j. 4 Ads 246/2017 – 37, či ze dne 30. 3. 2016, č. j. 2 Ads 303/2015 – 27.

[7] Z toho důvodu městský soud dovodil, že pracovní smlouva je absolutně neplatná pro zneužití práva a rozpor s dobrými mravy. Zneužití je dle soudu v daném případě zjevné. Pracovní smlouva může být relativně neplatná, avšak nelze na jejím základě žádat stát, aby přiznal MUDr. Č. příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Městský soud poukázal též na „kvantitativní prvek zneužití“, neboť žalobce u soudu vedl a vede další obdobná řízení, v nich rovněž žádá o shodný příspěvek. MUDr. J. Č. vystupoval též jako společník a člen statutárního orgánu společnosti Meddnes s.r.o., jejíž žalobu, týkající se žádosti o veřejnoprávní dávku, městský soud projednal a rozhodl pod sp. zn. 10 Ad 20/2015.

II. Kasační stížnost

[8] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“).

[9] Stěžovatel namítá, že městský soud stejně jako žalovaný založili posouzení věci na vadné premise, že již samotná rozdílnost zájmů zaměstnavatele a zaměstnance vylučuje, aby na straně jedné jako zástupce zaměstnavatele stál člen statutárního orgánu a na straně druhé jako zaměstnanec figuroval rovněž člen statutárního orgánu ústící v závěr, že takto uzavřená

pokračování

pracovní smlouva je neplatná. Takový výklad odmítl Ústavní soud jako nepřesvědčivý již v nálezu ze dne 21. 8. 2018, sp. zn. III. ÚS 669/17.

[10] Stěžovatel odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2019, č. j. 10 Ads 284/2017 – 42, z něž dle jeho názoru vyplývá, že napadený rozsudek nemůže po právní stránce obstát a rozsáhle z něj cituje. Za zásadní stěžovatel považuje, že soud v tomto rozsudku odmítl závěr městského soudu i žalovaného ohledně nemožnosti platně uzavřít pracovněprávní vztah mezi jednočlenným statutárním orgánem právnické osoby a právnickou osobou, a že žádost o příspěvek založená na takové pracovní smlouvě vykazuje znaky zneužití práva.

[11] Stěžovatel má za to, že závěry Nejvyššího správního soudu přijaté v režimu právní úpravy účinné do 31. 12. 2013, je třeba vztáhnout i na právě posuzovaný případ, třebaže k uzavření pracovní smlouvy předsedy stěžovatele (týkající se pracovní pozice redaktora – tedy činnosti, která nespadá do působnosti předsedy stěžovatele) došlo dne 23. 9. 2014, tedy již za účinnosti nového o. z. Je tomu tak proto, že § 22 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (starý občanský zákoník) nachází nově svůj odraz v § 437 o. z., které dopadá na všechny právnické osoby (včetně spolků, tedy i na stěžovatele).

[12] Dle stěžovatele se musí jednat o reálně existující střet zájmů, nikoliv pouze potenciální, k čemuž odkazuje na odbornou literaturu.

[13] Závěr městského soudu o absolutní neplatnosti pracovní smlouvy je dle stěžovatele navíc účelový, neboť soud si byl vědom toho, že i kdyby se vskutku o střet zájmů v právě posuzovaném případě jednalo, tak by uvedená pracovní smlouva byla stižena toliko relativní neplatností pro rozpor s § 437 o. z. ve spojení s § 586 o. z., a že vzhledem k tomu, že se neplatnosti daného právního jednání nikdo nedovolal, bylo by třeba na toto jednání hledět od počátku jako na jednání platné a uplatnit tak závěry uvedené v rozsudku ze dne 14. 1. 2016, č. j. 4 Ads 246/2015 - 37.

[14] Argumentace městského soudu je nadto rozporuplná, neboť na jedné straně uvádí, že je pracovní smlouva absolutně neplatná a současně konstatuje, že pracovní smlouva je relativně neplatná a že je nemravné, na základě relativně neplatné smlouvy požadovat veřejnoprávní dávku. Městský soud v Praze vyvozuje onu nemravnost právě toliko ze skutečnosti, že pracovní smlouvu s předsedou stěžovatele uzavřel za stěžovatele pan J. M., jemuž udělil k tomuto jednání předseda za stěžovatele plnou moc. Jedná se však o zcela identickou situaci, jako řešil Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 10 Ads 284/2017 – 42.

[15] Stěžovatel dále odmítá argumentaci městského soudu týkající se kvantitativního prvku zneužití práva. Za prvé tvrdí, že nejde o zneužití práva, naopak stěžovatel je nucen domáhat se ochrany svého práva u soudu. Mnohost řízení před Městským soudem v Praze je pak dána již z povahy věci tím, že předmětný příspěvek se poskytuje čtvrtletně, a proto je stěžovatel nucen proti zamítavým rozhodnutím žalovaného podávat správní žaloby. K odkazu soudu na to, že MUDr. J. Č. je společníkem a jednatelem též v dalších společnostech, stěžovatel uvádí, že poskytnutí příspěvku zaměstnavateli na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením není podmíněno tím, že by zaměstnanec nemohl vedle zaměstnání, na které je příspěvek poskytován, vykonávat ještě jinou výdělečnou činnost. Na tutěž osobu pak může příspěvek čerpat pouze jeden zaměstnavatel [§ 78 odst. 6 zákona o zaměstnanosti (resp. 78a odst. 6 dle stávajícího znění zákona)].

[16] Z rozsudku č. j. 10 Ads 284/2017 – 42 stěžovatel dovozuje, že pokud jsou podmínky pracovní smlouvy (a další okolnosti případu) standardní, není zásadně na újmu její platnosti,

pokračování

pokud ji sám se sebou uzavře člen statutárního orgánu právnické osoby. Právě o takový případ se v projednávané věci jedná. Stěžovatel požadoval přiznání příspěvku i na ostatní členy spolku, pracovní smlouva a podmínky MUDr. Č. jsou obvyklé a podobné smlouvám a podmínkám ostatních členů spolku. Uzavření pracovní smlouvy s MUDr. Č. navíc schválila členská schůze spolku. Ke střetu zájmů v daném případě tedy nedošlo. Opačný závěr městského soudu není správný a navíc je ve vztahu k MUDr. Č. diskriminační, neboť je s ostatními členy, na které příspěvek stěžovatel čerpá, v obdobném postavení.

[17] MUDr. Č. byl v období listopad 2017 až únor 2018 u stěžovatele zaměstnán na pracovní pozici pracovník marketingu a propagace, tentokrát byla pracovní smlouva podepsána za stěžovatele druhým členem statutárního orgánu a personálním manažerem v jedné osobě – paní N. B. a žalovaný příspěvek bez problémů poskytl. I tato skutečnost dokládá neopodstatněnost a formalismus postupu žalovaného a městského soudu.

[18] Závěrem se stěžovatel ohrazuje vůči vyznění rozsudku městského soudu, ze kterého se může zdát, podstata stěžovatele spočívá ve zneužívání veřejnoprávních dávek, a uvádí, že se vskutku zabývá zaměstnáváním osob se zdravotním postižením, kteří mj. dlouhodobě šíří osvětu mezi lidmi, které stihl stejný osud.

III. Vyjádření žalovaného a replika stěžovatele

[19] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že i přes závěry vyslovené v rozsudku č. j. 10 Ads 284/2017 – 42, se ztotožňuje s hodnocením městského soudu. Ačkoliv žalovaný postupoval dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu a domníval se, že pracovní smlouva je neplatná a z toho důvodu nerozvedl své úvahy, v čem spočívá daný střet zájmů, konstatuje, že pro stěžovatele by s ohledem na zákonem stanovené odvody i specifická práva zaměstnance bylo výhodnější, kdyby MUDr. Č. vykonával svou práci redaktora mimo pracovněprávní vztah. Žalovanému se tak jeví, že jediným důvodem k uzavření pracovní smlouvy je předmětný příspěvek. Dle žalovaného v rámci právního vztahu stěžovatele a MUDr. Č. nemohly být naplněny znaky závislé práce a pracovněprávního vztahu, především pak znak nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, neboť role zaměstnavatele i zaměstnance byla reálně spojena v jedné osobě.

[20] Dále žalovaný doplňuje, až ačkoliv v současné době již není statutární orgán stěžovatele jednočlenný, přičemž dle zápisu z veřejného rejstříku funkce druhého člena vznikla již dne 22. 9. 2014, domnívá se, že vznik této funkce a zároveň plné moci, kterou udělil druhý člen statutárního orgánu (N. B.) panu J. M. k podpisu předmětné pracovní smlouvy, byl účelově antedatován. Stěžovatel se totiž v tomto ani v předchozích správních řízeních nezmiňuje, že by byl statutární orgán vícečlenný a plnou moc udělenou N. B. panu J. M. stěžovatel doložil až dne 11. 1. 2016. O téže skutečnosti svědčí i stěžovatelovo vyjádření v žalobě a stanoví. O účelovosti jednání svědčí i to, že stěžovatel vyčkával více než rok, než nechal funkci N. B. zapsat do obchodního rejstříku a po celou dobu vedl se správními orgány polemiku vycházející z faktu, že MUDr. J. Č. je jediným statutárním orgánem stěžovatele.

[21] K vyjádření žalovaného stěžovatel podal repliku, v níž setrvává na stanovisku předestřené v kasační stížnosti. Akceptací názoru žalovaného by člen statutárního orgánu právnické osoby nikdy nemohl platně uzavřít pracovní smlouvu s touto právnickou osobou a došlo by k popření závěrů Nejvyššího správního a Ústavního soudu. Takový závěr je též diskriminační, neboť vytváří nedůvodné rozdíly mezi jednočlennými a vícečlennými statutárními orgány. Střet zájmů je třeba zkoumat v každém jednotlivém případě, na což však

pokračování

žalovaný, jak sám přiznává, rezignoval. Žalovaný nyní uplatňuje námitky nově, zcela mimo rámec původního řízení.

[22] Stěžovatel dále odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu (např. ze dne 13. 6. 2018, sp. zn. 21 Cdo 5715/2017), z níž vyplývá, že činnost mimo rámec obchodního vedení lze vykonávat v pracovním poměru. Dle stěžovatele jsou v projednávaném případě naplněny všechny znaky závislé práce. Funkci člena statutárního orgánu s pozicí zaměstnance nelze ztotožňovat, byť obě pozice zastává stejná osoba. Z obou právních vztahů vyplývají jiná práva a povinnosti, přitom právě s ohledem na rozdílný předmět činnosti (obchodní vedení vs. práce redaktora), je zřejmé, v jaké roli se v konkrétním případě MUDr. J. Č. nachází a jaká práva a povinnosti (resp. odpovědnost) mu z toho plynou.

[23] Na okraj stěžovatel zmiňuje, že i z judikatury SDEU vyplývá možnost považovat člena statutárního orgánu za zaměstnance a to za předpokladu, že jeho činnost pro právnickou osobu trvá po určitou dobu, je vykonávána za odměnu, je vykonávána pod vedením nebo kontrolou jiného orgánu této právnické osoby (podřízenost) a člen statutárního orgánu může být kdykoliv a bez omezení odvolán (rozhodnutí „Danosa“, „Balkaya“ a „Holterman“).

[24] K argumentaci žalovaného ohledně druhého člena statutárního orgánu stěžovatel uvádí, že jde o argumentaci mimoběžnou a nic nemění na závěru, že i člen unipersonálního statutárního orgánu může s právnickou osobou uzavřít pracovní smlouvu.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[25] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[26] Poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[27] Z § 78 odst. 2 zákona o zaměstnanosti vyplývá, že podmínkou přiznání příspěvku na zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě je existence pracovního poměru mezi osobou se zdravotním postižením a zaměstnavatelem.

[28] Klíčovou a spornou otázkou v projednávané věci je, zda mezi stěžovatelem a MUDr. Č. byla platně uzavřena pracovní smlouva, a tedy zda vznikl pracovní poměr.

[29] Žalovaný i městský soud konstatovali, že nikoliv. Dle žalovaného i městského soudu je smlouva uzavřená mezi MUDr. Č. jakožto zaměstnancem na straně jedné a p. M., kterého k tomuto úkonu zmocnil MUDr. Č. jako zástupce stěžovatele na straně druhé absolutně neplatná. Tento závěr učinili na základě judikatury Nejvyššího soudu, z níž dovodili, že „*rozdílnost zájmů zaměstnavatele a zaměstnance při uzavření smlouvy, která směřuje ke vzniku pracovního poměru nebo jiného pracovněprávního vztahu, vylučuje, aby jménem zaměstnavatele učinila takový právní úkon stejná fyzická osoba, která je druhým účastníkem smlouvy jako zaměstnanec, neboť nemůže odpovídajícím způsobem (současně) hájit své zájmy jako zaměstnance a zájmy společnosti jako zaměstnavatele*“. Městský soud z tohoto důvodu označil jednání mezi stěžovatelem a MUDr. Č. za účelové, vedené snahou o získání státního příspěvku, a rozporné s dobrými mravy.

pokračování

[30] Nejvyšší správní soud se předně neztotožňuje s námitkou stěžovatele, že rozsudek městského soudu je rozporuplný ohledně posouzení absolutní a relativní neplatnosti smlouvy. Zmínka o relativní neplatnosti v odůvodnění rozsudku je dle Nejvyššího správního soudu reakcí na žalobní námitku, ve které stěžovatel tvrdil, že smlouva by nemohla být neplatná absolutně, ale pouze relativně. Ačkoliv je v tomto směru odůvodnění rozsudku městského soudu mírně matoucí, z kontextu celého rozsudku je zřejmé, že městský soud pokládal smlouvu za absolutně neplatnou dle § 588 o. z., což zejména výslovně vyjádřil v odstavcích 42 a 51 ve spojení s odst. 48.

[31] Neplatnost pracovní smlouvy uzavřené mezi téže osobou jakožto zaměstnancem a zároveň statutárním orgánem zaměstnavatele judikatura Nejvyššího soudu dovozovala z § 22 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (starý občanský zákoník), který stanovil, že: který stanovil, že: „*zastupovat jiného nemůže ten, kdo sám není způsobilý k právnímu úkonu, o který jde, ani ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného.*“

[32] Nejvyšší správní soud se ve věci č. j. 10 Ads 284/2017 – 42, na kterou odkazuje též stěžovatel, vyjádřil k interpretaci těchto judikатурních závěrů na základě nálezu Ústavního soudu ze dne ze dne 21. 8. 2018, sp. zn. III. ÚS 669/17. Uvedl, že „*střet zájmů v těchto případech nenastává automaticky, paušálně. Neplatné pro střet zájmů rozhodně nejsou všechny pracovní smlouvy, které jsou uzavřeny mezi obchodní korporací a statutárním orgánem (jeho členem). Soudy musí dle Ústavního soudu vždy zvážit, zda lze střet zájmů dovést z konkrétních okolností, za nichž k uzavření pracovní smlouvy došlo, jaká činnost má být statutárním orgánem či jeho členem pro společnost vykonávána, apod.*“

[33] Ačkoliv tento závěr se vztahoval k případům, které byly posuzovány podle právní úpravy účinné před 1. 1. 2014, tedy před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku, vzhledem ke skutečnosti, že městský soud i žalovaný z předmětné judikatury bez dalšího vyšli i v nynější věci, je třeba jejich rozhodnutí s uvedenými závěry konfrontovat.

[34] Městský soud ani žalovaný nehodnotili možnost střetu zájmů zaměstnance a zaměstnavatele na základě konkrétních okolností projednávané věci, ale uplatnili právě Ústavním soudem kritizovaný paušální přístup.

[35] Městský soud uvedl: „*Není-li statutární orgán oprávněn uzavřít pracovní smlouvu za zaměstnance i za zaměstnavatele a vystupuje-li na obou stranách ve skutečnosti tatáž osoba, takto uzavřená smlouva vede k absolutní neplatnosti ve smyslu ust. § 588 OZ ve spojení s ust. § 4 ZP, a to proto, že se zjevně přiči dobrým mravům. Toto pravidlo nelze obházet tím, že předseda spolku jako statutární orgán jménem žalobce pověřil jinou osobu k uzavření pracovní smlouvy sám se sebou jako s fyzickou osobou, když na základě takové skutečnosti žádá o veřejnoprávní dávku. Přestože v tomto konkrétním případě zastupoval žalobce pan M., bez doložené plné moci k pracovní smlouvě, nemůže být pochyb o tom, že tu neexistovaly dvě strany, které při uzavírání smlouvy hájily své vlastní zájmy, ale že ve skutečnosti šlo o předem dané právní jednání „ve shodě“, při němž nikdo fakticky nezastupuje spolek, což je rozhodné pro posouzení zákonnosti účelu veřejnoprávní dávky, kterou MUDr. Č. za žalobce sám na sebe požaduje.*“

[36] Jednání stěžovatele tedy městský soud vyhodnotil v kontextu judikatury Nejvyššího soudu jako snahu protiprávně získat příspěvek na zaměstnávání osob se zdravotním postižením, a to na základě skutečnosti, že smlouva byla za spolek jako zaměstnavatele podepsána na základě zmocnění MUDr. Č., který však byl současně druhou smluvní stranou (zaměstnancem). Nejvyšší správní soud však již výše uvedl, že základní východisko městského soudu (a ostatně i žalovaného) o automatické neplatnosti pracovní smlouvy uzavřené se členem statutárního orgánu jako zaměstnancem, je chybné. V tomto světle tak nemůže obstát ani závěr o obcházení zákona stěžovatelem.

pokračování

[37] Účelovost jednání spatřoval městský soud též v nejasnostech v předkládaných listinách. Dle Nejvyššího správního soudu však skutečnost, že stěžovatel předložil ve správním řízení dvě plné moci pro pana M., jednu podepsanou členkami stěžovatele p. M. a p. K., a jednu podepsanou MUDr. Č., jakožto předsedou stěžovatele, sama o sobě neukazuje na snahu o obcházení zákona stěžovatelem a MUDr. Č. a ještě méně na střet jejich zájmů. Sám MUDr. Č. při jednání městského soudu jako zástupce stěžovatele uvedl, že důvodem pro předložení více plných mocí byla snaha doložit všechny podklady Úřadu práce, neboť nevěděl, zda některé podklady nebude správní orgán pokládat za vadné. K sepsání dvou různých plných mocí pak uvedl, že jejich účelem bylo demonstrovat též vůli členské schůze stěžovatele k uzavření pracovního poměru s jeho osobou. Toto vysvětlení není nijak neuvěřitelné a je tedy zřejmé, že soud jej považoval za účelové právě v kontextu judikatury týkající se neplatnosti pracovní smlouvy uzavřené za obě strany téže osobou. Na obcházení zákona nelze usuzovat ani z „kvantitativní prvku“ věci, jak učinil městský soud, neboť jak stěžovatel upozornil, tato mnohost řízení u městského soudu je dána opakujícím se charakterem poskytovaného příspěvku.

[38] Nejvyšší správní soud nevyklučuje, že mohou existovat případy, kdy jediným cílem uzavření pracovní smlouvy je vylákání příspěvku poskytovaného státem. Má-li však správní orgán podezření, že se o takový případ jedná, musí tímto směrem vést dokazování. To se ovšem v projednávané věci nestalo. Správní orgán nehodnotil na základě skutkových okolností případu ani možné obcházení zákona, ani faktický střet zájmů zaměstnance a zaměstnavatele. Absolutní neplatnost jednání dle § 588 o. z. dovedl žalovaný pouze ze zmíněné judikatury Nejvyššího soudu.

[39] Neobstojí argumentace žalovaného, kterou dodatečně uváděl ve vyjádření ke kasační stížnosti, týkající odůvodnění střetu zájmů stěžovatele a MUDr. Č. Za prvé je to z důvodu, že nedostatek odůvodnění rozhodnutí správního orgánu nelze napravovat prostřednictvím vyjádření v řízení o kasační stížnosti (srov. rozsudek ze dne 13. 10. 2004, č. j. 3 As 51/2003 - 58), za druhé i toto odůvodnění vychází z nesprávné, výše vyvrácené premisy, že střet zájmů v případě uzavření pracovní smlouvy na obou stranách fakticky téže osobou nastává vždy automaticky.

[40] V rozsudku č. j. 10 Ads 284/2017 – 42, se Nejvyšší správní soud vyjádřil také k rozdílné aplikaci závěrů Nejvyššího soudu v rozsudcích Nejvyššího správního soudu, na které odkazoval v odůvodnění rozhodnutí městský soud. Uvedl, že Nejvyšší správní soud v těchto případech vycházel z nesprávného a neústavního výkladu judikatury Nejvyššího soudu, který jako paušalizující odmítl Ústavní soud. I při posouzení současné věci je Nejvyšší správní soud vázán závěry vyslovenými Ústavním soudem v nálezu III. ÚS 669/17.

[41] Nad výše uvedené je třeba konstatovat, že městský soud i žalovaný zcela pominuli znění účinné právní úpravy. Dle § 437 odst. 1 o. z.: *„Zastoupit jiného nemůže ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, ledaže při smluvním zastoupení zastoupený o takovém rozporu věděl nebo musel vědět.“* Dle § 437 odst. 2 o. z.: *„Jednal-li zástupce, jehož zájem je v rozporu se zájmem zastoupeného, s třetí osobou a věděla-li tato osoba o této okolnosti nebo musela-li o ní vědět, může se toho zastoupený dovolat. Má se za to, že tu je rozpor v zájmech zástupce a zastoupeného, pokud zástupce jedná i za tuto třetí osobu nebo pokud jedná ve vlastní záležitosti.“*

[42] Ustanovení § 437 odst. 2 o. z. konstruuje vyvratitelnou právní domněnku, že rozpor v zájmech zástupce a zastoupeného je dán tehdy, jedná-li zástupce ve vlastní záležitosti. Městský soud ani žalovaný však neopřeli svoje právní hodnocení věci o toto ustanovení, ani se nezabývali tím, zda stěžovatel tuto domněnku v řízení vyvrátil či nikoliv. Své závěry postavili pouze na nesprávně interpretované judikatuře Nejvyššího soudu týkající se automatické neplatnosti pracovních smluv uzavíraných mezi členem statutárního orgánu jako zaměstnancem a právnickou osobou, za kterou jedná též člen statutárního orgánu, jako zaměstnavatelem.

pokračování

[43] I ze znění § 437 odst. 2 o. z. tedy vyplývá, že střet zájmů nenastupuje automaticky. Střet zájmů je zde předpokládán jako vyvratitelná domněnka, což znamená, že je možné předložit důkazní prostředky k prokázání opaku. Principiálně se tak stále uplatní závěry Ústavního soudu o nutnosti zkoumat střet zájmů na základě skutkových okolností případu, například okolností uzavírání smlouvy, typu činnosti, která má být pro právnickou osobu zaměstnancem vykonávána, atd. Odpovědnost za prokázání, že střet zájmů ve věci nenastal, přitom leží na stěžovateli, neboť nebude-li mít správní orgán dostatek podkladů pro konstatování, že ve věci se nejedná o střet zájmů, v souladu se zněním § 437 odst. 2 o. z. bude pracovat s domněnkou, že střet zájmů ve věci existuje.

[44] Pouze pokud by stěžovatel neprokázal, že ve věci nedošlo ke střetu zájmů, je třeba zabývat se otázkou, zda je takto uzavřená pracovní smlouva neplatná absolutně či relativně.

[45] Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud jen stručně poznamenává, že polemika žalovaného a stěžovatele ohledně druhého člena statutárního orgánu – personální manažerky N. B., je v projednávané věci zcela irelevantní. Jak žalovaný, tak městský soud rozhodovali dle skutkového a právního stavu ke dni rozhodnutí žalovaného. Ze správního spisu vyplývá, že v té době byl za stěžovatele oprávněn jednat jako statutární orgán pouze MUDr. Č., což správní orgán zjistil dotazem na rejstříkový soud, nadto ani sám stěžovatel nepředložil plnou moc podepsanou p. N. B. ani netvrdil a nepředkládal listiny k doložení, že by statutární orgán byl vícečlenný. Správní orgán tak správně vycházel z údajů dostupných z veřejného rejstříku. Po zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 11. 2015, však bude na žalovaném, aby zohlednil ve svém rozhodnutí i tyto nové poznatky.

V. Závěr a náklady řízení

[46] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou. Vzhledem k tomu, že Nejvyšším správním soudem vytýkané vady mají původ v nesprávném postupu žalovaného, a již v řízení před městským soudem byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí žalovaného, rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[47] V dalším řízení se bude žalovaný zabývat na základě výše uvedených závěrů otázkou, zda v projednávané věci při uzavření pracovní smlouvy existoval mezi MUDr. Č. jako zaměstnancem na straně jedné a stěžovatelem, jehož je MUDr. Č. statutárním orgánem, na straně druhé střet zájmů jako předběžnou otázkou pro posouzení nároku stěžovatele na příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě. Přitom bude vycházet ze všech skutečností, které v průběhu řízení vyšly najevo, a dá stěžovateli možnost tvrdit a prokázat, že střet zájmů ve věci nenastal.

[48] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení.

[49] Náklady v jeho případě tvoří odměna a hotové výdaje zástupce, přičemž výše odměny za jeden úkon právní služby činí 3 100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb.]. Soud proto stěžovateli přiznal částku 9 300 Kč za tři úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení, podání kasační stížnosti a podání repliky). Ke třem úkonům právní služby soud připočetl paušální náhradu hotových výdajů zástupce žalobce ve výši

pokračování

300 Kč za jeden úkon, tj. celkem částku 900 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupce žalobce doložil, že je plátcem DPH, a proto mu náleží odměna navýšená o 21% (§ 14 advokátního tarifu). Výše takto vypočtené odměny činí 12 342 Kč.

[50] Další náklady žalobce tvoří zaplacené soudní poplatky dle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, a to 5 000 Kč za kasační stížnost (položka 19 přílohy) a 3 000 Kč za správní žalobu [položka 18, bod 2, písm. a) přílohy].

[51] Celkem tedy žalobci náleží náhrada nákladů řízení před správními soudy ve výši 20 342 Kč žalovaný je povinen ji uhradit k rukám stěžovatelova zástupce v přiměřené lhůtě, kterou Nejvyšší správní soud stanovil v trvání 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. února 2020

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu